

Al doilea război mondial în Europa

Conflictul dintre aliații europeni și alianța statelor fasciste s-a întins pe tot globul, atingând fiecare continent.

Luptele desfășurate pe pământ, pe mare și în aer, au afectat atât pe civili cât și pe forțele armate.

Al doilea război mondial a început în 3 septembrie 1939, când Aliații – Marea Britanie și Franța – au declarat război Germaniei naziste, condusă de Adolf Hitler. Au făcut acest lucru pentru Polonia, atacată de germani cu două zile mai devreme, deși nu au intenționat sau nu au fost capabili să ia măsuri urgente. Polonia a fost invadată rapid de Blitzkrieg – un “atac fulgerător”, bazat pe o pătrundere imediată a tancurilor masive (Panzers) și lupte aeriene. După cum prevedea pactul nazisto-sovietic din august 1939, armata sovietică s-a îndreptat spre estul Poloniei, divizând teritoriul.

În iarna anilor 1939-40, Marea Britanie a fost o prezență militară importantă în Franța, dar strategia Aliaților a rămas defensivă. Aceasta era concentrată pe Linia Maginot, o porțiune de fortificații extinse de-a lungul întregii frontiere franceze cu Germania. Însă germanii nu au atacat, iar principalele acțiuni din timpul acestei perioade de “pseudo-război” s-au desfășurat în est, unde Uniunea

▼ **Bătălia Marii Britanii**, pictată de Roy Nocholds. Într-o serie de ciocniri eroice, forțele RAF i-au împiedicat pe germani să preia controlul aerian. Conflictul a luat sfârșit la 15 septembrie 1940.

▼ Trupele germane însoțite de tancuri intră într-un district din Varșovia în 16 septembrie 1939. Poliția militară nu a putut opri înaintarea germanilor, aceștia reușind să ocupe Polonia doar în patru săptămâni.

▼ Militarii germani contemplă Turnul Eiffel, în iulie 1940. Parisul a căzut la 16 iunie, iar două zile mai târziu a fost format un guvern colaboraționist.

Sovietică a anexat cele trei republici baltice (Lituania, Letonia și Estonia) și, după un război de scurtă durată, a ocupat o parte din Finlanda. Simulacrul de război a luat sfârșit în 9 aprilie 1940, când Germania a ocupat Norvegia neutră și Danemarca, printr-un alt atac surprinzător; o expediție britanică la Narvik, în nordul Norvegiei, a avut un oarecare succes, dar în cele din urmă a fost retrasă.

Flota militară de la Dunkerque

După o lună, forțele germane s-au năpustit asupra Olandei și Belgiei, ocolind Linia Maginot, și din nou “războiul fulger” s-a dovedit irezistibil. Armatele Aliaților au fost retrase, dar o a doua ofensivă germană, chiar mai puternică, le-a blocat retragerea prin pădurea Ardennes.

În cele din urmă, peste jumătate de milion din trupele franceze și britanice au fost prinse în capcană în apropierea portului Dunkerque. 340000 dintre aceștia au fost salvați de englezii curajoși de pe o flotă de vase și bărci mici, pornită din Marea Britanie pentru a-i ajuta.

“Miracolul de la Dunkerque” a ridicat moralul britanicilor, dar n-a făcut nimic pentru a opri prăbușirea francezilor. Un nou guvern francez, condus de mareșalul Pétain, a recunoscut înfrângerea, cerând un armistițiu care a fost semnat la 22 iunie 1940. Ocupația germană a persistat în nordul Franței, în timp ce restul țării era guvernat de la Vichy, de

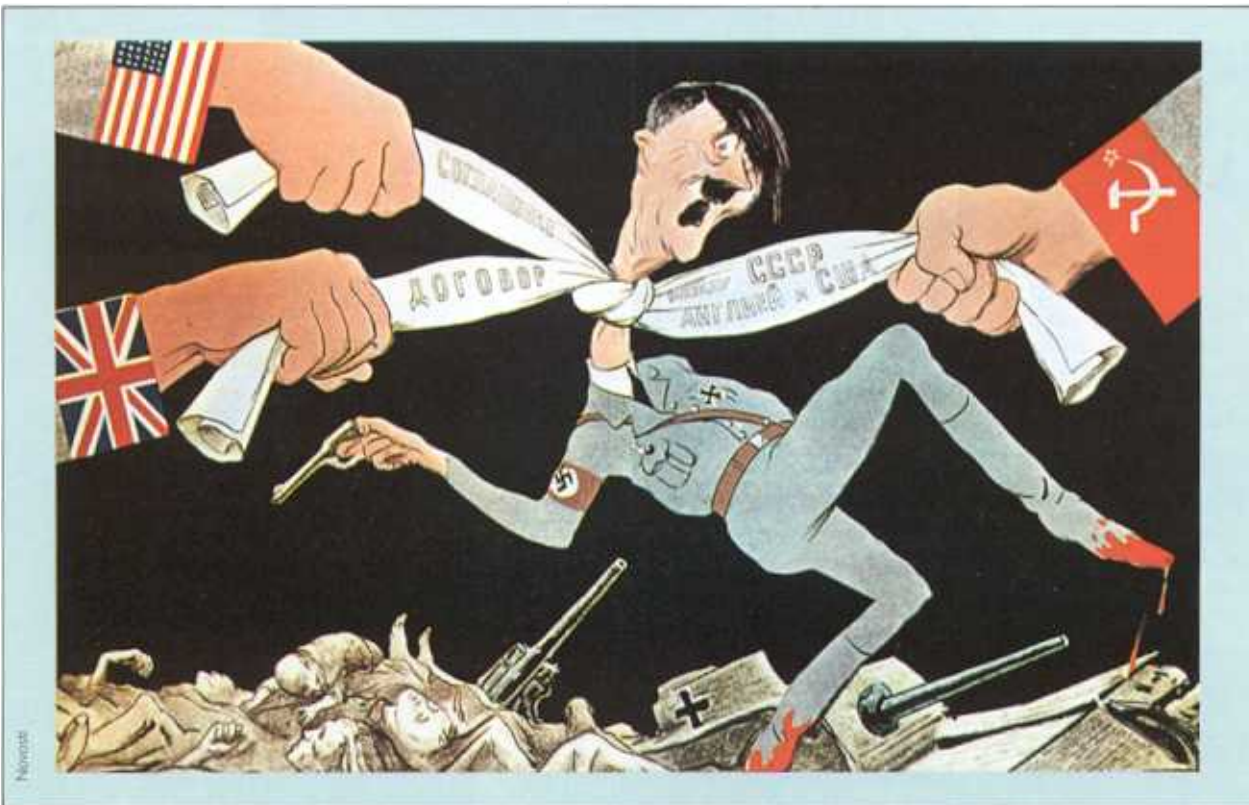
☉ Un autobuz într-un crater de bombă creat în urma unui raid aerian asupra Londrei, în 1940. În luna septembrie a acelui an, 6954 londonezi au fost uciși și 10615 au fost răniți. Însă, pe 15 septembrie, Germania a pierdut 185 de avioane și 12 zile mai târziu, încă 133. Aceste pierderi importante au determinat pe Luftwaffe să-și înceteze campania. Aceasta nu a reușit să distrugă moralul englezilor, iar Hitler a fost silit să amâne la nesfârșit Operațiunea Leul de mare (invadarea Marii Britanii).

Germania a lansat un atac hotărât pentru câștigarea supremației în aer. Lupta britanicilor a fost unul dintre cele mai eroice evenimente din timpul războiului, condusă de RAF (Forțele Aeriene Regale) împotriva numărului superior de Luftwaffe. Pierderile Germaniei au fost substanțiale, dar RAF s-au aflat pe punctul de a fi distruse în septembrie 1940, când Luftwaffe și-au schimbat tactica, concentrându-se asupra bombardărilor pe timp de noapte. Deși "fulgerul" a provocat daune importante în Londra și în alte orașe, amenințarea invaziei trecuse.

Campania nord-africană

Între timp, războiul se răspândise în zona mediteraneană și dincolo de aceasta, Italia invadând Grecia și luptând împotriva englezilor în nordul și estul Africii. Înfrângerile italienilor i-au determinat pe germani să-i sprijine, izgonind o forță expediționară britanică, iar generalul Erwin Rommel a fost trimis în Africa de Nord, pentru a spulbera rezistența italienilor. Rommel, un comandant strălucit, a obținut multe victorii spectaculoase cu ajutorul unui Afrika Korps, format doar din două detașamente Panzer.

În estul Europei, Hitler și-a recrutat noi aliați, cucerind Iugoslavia și, în 22 iunie 1941, a

☉ Un poster rusesc din 1942 declară: "Vom tăia calea dușmanului, nu va scăpa cu fața curată". După ofensiva Germaniei, începută în iunie 1941, trupele ei au fost oprite la marginea Moscovei la 8 decembrie, iar rușii, ajutați de iarna grea, au început să le întoarcă loviturile.

☉ Generalul Erwin Rommel în timpul campaniei din Africa de Nord, în 1942. Trupele sale Afrika Korps, mici dar de elită, au obținut câteva victorii impresionante, dar au fost în final copleșite de Armata a Opta condusă de Montgomery.

către Pétain, în calitate de conducător al unui nou stil de regim fascist. Deși aparent neutră, zona Vichy a colaborat îndeaproape cu Germania nazistă; mulți francezi au refuzat să accepte înfrângerea, iar un guvern "francez liber" a fost înființat în exil, la Londra, de către generalul Charles de Gaulle.

Acum, Germania avea un aliat și în Italia fascistă, care invadase Franța deja slăbită, manifestându-și pretențiile asupra unor teritorii înainte de încetarea războiului în Europa. Planul dictatorului italian Benito Mussolini avea să eșueze, de vreme ce Italia nu era una dintre cele mai mari puteri. Italia a fost umilită prin înfrângeri repetate, iar germanilor, alianța cu Italia nu le-a fost de prea mare ajutor.

Cu toate acestea, în 1940, Axa germano-italiană controla mare parte a Europei continentale, sfidată doar de Imperiul Britanic. În Marea Britanie, primul ministru Neville Chamberlain a fost demis și a fost înlocuit cu Winston Churchill în mai 1940, a cărui energie și discursuri înflăcărâte difuzate pe posturile de radio au contribuit la încurajarea națiunii. Deși "război total" era un slogan german, de fapt Marea Britanie și-a mobilizat toate sursele disponibile pentru război.

Totuși, nimeni nu și-a imaginat cu adevărat că Marea Britanie ar putea supraviețui în cazul unei invazii germane de mari proporții. Deoarece siguranța britanică depindea de forțele navale și aeriene, în iulie 1940

▶ Navă germană "U-boat" se întoarce la bază. Navele "U-boat" au provocat dezastre pe rutele convoiului atlantic. Datorită faptului că SUA trimitea alimente și materiale de război aliaților săi sovietici și britanici, Bătălia de pe Atlantic a devenit crucială. Până la sfârșitul anului 1943, Aliații au dobândit supremația asupra marinei germane.

▼ Lansarea unei rachete V-2. Aceste rachete erau ultimele arme cu care Hitler a încercat să salveze Germania. Însă era prea târziu. Bazele fuseseră deja ocupate de aliați.

● Prizonieri în celebrul lagăr de la Auschwitz, 1945. Aproximativ șase milioane de evrei au murit în lagăre, împreună cu milioane de țigani, dizidenți politici și slavi.

război sovietici erau puși să muncească până la moarte în uzinele germane, fiind elaborat și un program de exterminare a evreilor, țiganilor și a altor naționalități neagreate, culminând cu uciderea în masă din camerele de gazare de la Auschwitz și din alte lagăre; se presupune că aproximativ șase milioane de evrei, aduși din toate colțurile Europei, și-au pierdut viața în aceste lagăre.

Aliații Germaniei au comis și ei atrocități, ajutați adesea de colaboraționiști din țările ocupate (oameni care, din convingere sau interese personale, cooperau cu invadatorii). Dar, în timp ce condițiile de război se înrăutățeau, asupra a dus la înmulțirea mișcărilor de rezistență, fie subterane, fie sub forma unor activități militare de mare amploare.

America intră în război

La celălalt capăt al lumii, pe 7 decembrie 1941, Japonia a lansat un atac neașteptat, care a zdrobit forțele flotei americane din Pacific, la Pearl Harbor. Acum războiul era cu adevărat mondial. Guvernul american, condus de Franklin Roosevelt, ajutase pe ascuns Marea Britanie în timpul războiului, întârziându-i pe germani, însă americanii nu doriseră să se implice din punct de vedere militar în conflictele europene. Atacul japonez, urmat de declararea războiului din partea Germaniei și a Italiei, au determinat SUA să intre în război. Cu resurse uriașe, SUA a devenit "arsenalul democrației", iar puterea alianței anglo-sovieto-americane a dus la victoria finală.

În ciuda succeselor japoneze impresionante, de la începutul anului 1942, lucrurile au început să se schimbe. Pe mare, Marea Britanie și-a instaurat rapid supremația asupra marinei germane la suprafață, însă submarinele germane au oprit comerțul naval, de care depindea supraviețuirea britanicilor. Deoarece SUA

trimis trei milioane și jumătate de soldați din trupele Axei, pentru a ataca Uniunea Sovietică (URSS). Pactul nazisto-sovietic, din 1940, nu a fost decât un act strategic, deoarece Hitler considera URSS-ul drept cel mai mare dușman al Germaniei, respingându-l pentru că era centrul comunismului și disprețuindu-l pentru că era un popor de slavi, considerat "inferior". Atacul l-a luat prin surprindere pe dictatorul sovietic Iosif Stalin: acesta fusese convins că Hitler nu ar risca un atac atâta timp cât Marea Britanie nu era cucerită. Aceasta a fost cu siguranță prima greșală incontestabilă a lui Hitler, în ciuda marilor victorii ale sale, când armate sovietice au fost în întregime distruse și înaintarea s-a făcut cu o viteză amenințătoare.

Campania trebuia să se încheie într-un singur anotimp, dar Hitler nu luase în considera-

re distanțele lungi care trebuiau parcurse, resursele aparent inepuizabile ale sovieticilor și efectul politicii extremiste a lui Stalin, care a ordonat distrugerea tuturor bunurilor din calea invadatorilor. Până în decembrie 1941, forțele germane au ajuns la Moscova și Leningrad, dar nu au reușit să le ocupe înainte de sfârșitul iernii. În locul unei campanii de scurtă durată, Axa s-a implicat într-o luptă sângeroasă, care avea să curme milioane de vieți, în timp ce încercau să doboare un imperiu mult prea mare.

Pretutindeni, germanii, în special forțele SS (securitatea), au dat dovadă de o cruzime de nedescris, încurajată și justificată de teoriile rasiste. Acest lucru s-a întâmplat mai ales în est, unde polonezii erau înfometaji, iar rușii ucisi în masă, înstrăinând populații care ar fi fost bucurate să scape de stalinism. Prizonierii de

Un soldat sovietic ridică steagul victoriei asupra Berlinului. Armatele mareșalului Zhukov intraseră în capitala germană pe 22 aprilie 1945, bombardând-o. Predarea a avut loc la 2 mai, două zile după sinuciderea lui Adolf Hitler.

Bombardarea Nagasaki-ului, la 9 august 1945, a pus capăt conflictului cu Japonia. Deși conflictul european luase sfârșit cu câteva săptămâni mai devreme, trupele Alișilor și SUA au continuat să lupte în Pacific.

Novosti

trimiteau cantități mari de alimente și materiale de război aliașilor britanici și sovietici, bătălia de pe Atlantic a fost crucială și, la sfârșitul anului 1942, era evident că aliașii puteau să-și înlocuiască pierderile într-un ritm mai rapid decât puteau provoca distrugerii submarinele germane. Bombele continuau să cadă asupra Marii Britanii – deși mai puține decât cele pe care Luftwaffe le lansaseră asupra URSS-ului – însă contraatacul anglo-american a fost atât de puternic încât, până la încheierea conflictului, a distrus orașele germane.

Apropierea sfârșitului

În Africa de Nord, generalul Montgomery a consolidat armatele aliașilor, astfel încât puterea lor a devenit covârșitoare. În octombrie 1942, forțele lui Rommel au fost înfrânte în bătălia de la El Alamein, în timp ce trupele, cu precădere americane, au început cucerirea Africii de Nord Franceze (Algeria, Maroc, Tunisia). În est, japonezii au fost forțați să se retragă în Noua Guinee și două bătălii navale (pe Marea Corailor și insulele Midway) au început să le slăbească puterea.

Pe frontul rusesc, situația s-a schimbat situația spre sfârșitul anului 1942. Germania a lansat un atac puternic în sud, cu scopul de a captura marele centru industrial Stalingrad (acum Volgograd). Aici au avut loc numeroase lupte pentru apărarea orașului. În timpul acestora, comandanții sovietici au format o mare armată care a încercuit 22 de detașamente germane, într-un atac din noiembrie 1942. Germanii au încercat să străpungă încercuirea Armatei Roșii, dar au suferit eșecuri repetate. După ce au supraviețuit iernii, trupele germane s-au predat în februarie 1943. După această catastrofă, inițiativa le-a revenit rușilor care, în iulie 1943, i-au înfrânt din nou pe germani la Kursk, cea mai mare bătălie cu tancuri din istorie.

În aceeași lună, forțele aliate din nordul Africii au ajuns în Sicilia, unde au început cucerirea Italiei. Din cauza eșecurilor sale repetate, Mussolini a fost alungat de la putere și un nou guvern a scos Italia din război. Cu

Piccoli

toate acestea, trupele germane au ocupat rapid nordul și centrul Italiei și, în timpul unui atac îndrăznet, l-au eliberat pe Mussolini, care era închis. În Italia luptele au durat până la sfârșitul războiului.

În 1944, de vreme ce Armata Roșie eliberase în întregime teritoriul sovietic, un alt front a fost deschis în vest. Germania își consolidase apărarea împotriva invaziei pe mare a Franței, însă eforturile aliașilor în Marea Britanie au fost răsplătite când "Operațiunea Overlord" a fost lansată pe 6 iunie 1944. Mii de oameni și mari cantități de echipament de război au fost transportate peste Canalul Mânecii, împreună cu porturi artificiale special amenajate, unde bunurile puteau fi descărcate.

Până la acea vreme, forțele aliate dobândiseră deja supremația pe mare și calea aerului. Singura posibilitate a germanilor era să-i distrugă pe cale terestră dar, eșuând o dată, nu au mai îndrăznit să întreprindă un alt atac.

DATE IMPORTANTE

1939

3 septembrie: Marea Britanie și Franța declară război Germaniei.

1940

"Războiul Fals". Germania ocupă Norvegia și Danemarca. Evacuarea de la Dunkerque. Căderea Franței. Italia intră în război. Bătălia Marii Britanii.

1941

Germanii ocupă Iugoslavia și Grecia. Rommel în ofensiva din Africa de Nord. Germanii invadează URSS-ul. Atacul japonez asupra Pearl Harbor.

1942

Germanii alungați din Moscova. Rommel este înfrânt la El Alamein. Aliașii invadează porțiunea din Africa de Nord care le aparține francezilor.

1943

Germania capitulează la Stalingrad. Aliașii invadează Italia; căderea lui Mussolini; capitularea Italiei; Germanii ocupă nordul.

1944

Armatele sovietice eliberează Ucraina și Bielorusia. Ziua D. Revolta din Varșovia. Bătălia de la Bulge.

1945

Moartea lui Mussolini și a lui Hitler. Germania se predă.

Parisul a fost eliberat în august, în timp ce Armata Roșie se îndrepta spre Polonia; dar când locuitorii Varșoviei s-au ridicat împotriva germanilor, sovieticii nu i-au ajutat – poate în mod deliberat, din motive politice – iar revolta a fost înăbușită.

Realizând că războiul era pierdut, rivalii germani ai lui Hitler au încercat să-i arunce în aer reședința, dar acesta a scăpat cu viață, s-a răzbunat în mod sângeros pe "trădători" și a încercat să mențină, până la sfârșit, o rezistență germană lipsită de sens. Armele secrete ale germanilor – "bombele V (bomba V-1 și proiectilul V-2), care au fost lansate asupra Marii Britanii – au fost create prea târziu pentru a schimba rezultatul războiului.

Ultimele zile

În septembrie, aliașii din vest au ajuns la granițele Germaniei. Încercarea lor de a captura un pod peste Rin, la Arnhem, a eșuat. Aceasta le-a dat germanilor ocazia de a lansa un atac major în pădurea Ardennes. Acesta a avut succes la început, deoarece vremea rea a împiedicat zborul avioanelor Aliașilor. Când vremea s-a îmbunătățit, germanii au fost învinși. În martie 1945, americanii au capturat un pod la Remagen, deschizând drumul spre interiorul Germaniei.

Pe frontul din est, Armata Roșie a lansat o ofensivă în ianuarie 1945 și, în cele din urmă, a eliberat Varșovia. Până la 1 februarie, trupele sovietice au atins frontul Oder-Nesse.

În aprilie 1945, Mussolini a fost capturat și împușcat de partizanii italieni (rezistența) și în timp ce Armata Roșie își făcea drum spre capitala germană, Berlin, Hitler s-a sinucis. În câteva zile Germania nazistă s-a predat aliașilor în mod oficial.